

Nr 45.

Av herr Nilsson, Johan, i Malmö, m. fl., *angående utredning av frågan om utbildningen av tandläkare, tandtekniker och tandsköterskor.*

Den 9 juni 1943 beslöt riksdagen bifalla Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av tandläkarinstitutet, varigenom bl. a. tandläkarinstitutets examinationskapacitet kommer att utökas från nuvarande 90 till 120 tandläkare för år. Härigenom beredas ökade möjligheter för tillgodoseende av först och främst folktandvårdens men även den militära tandvårdens behov av tandläkare.

I den utredning med förslag, vilken låg till grund för ovanstående beslut, beräknades att en tillgång av minst omkring 3 400 praktiserande tandläkare skulle visa sig tillräcklig för den tid, som nu närmast kunde överblickas, d. v. s. c:a 15 år framåt, och att detta slutmål skulle kunna uppnås genom ökning av examinationskapaciteten vid institutet till 120 tandläkare per år.

Det är emellertid sannolikt, att ovanstående beräkningar äro tilltagna betydligt i underkant. Vi tillåta oss härvidlag hänvisa till medicinalstyrelsens yttrande av den 7 mars 1942 över ifrågavarande utredning och förslag. Det erinras sålunda bl. a. om att för tillgodoseende av tandläkarbehovet i Danmark intagas numer årligen 100 studerande vid Tandläkarhögskolan i Köpenhamn. I betraktande härav och med hänsyn till andra förhållanden, bl. a. den pågående feminiseringen av tandläkaryrket, som beräknas reducera tandläkarkårens relativa behandlingskapacitet, ansåg medicinalstyrelsen, att det för vårt lands vidkommande vore ofrånkomligt att årligen utexaminera 150—160 tandläkare, i synnerhet som vi här i landet hålla på att genomföra en omfattande social tandvårdsorganisation.

Det förtjänar f. ö. erinras om, att redan för omkring 15 år sedan vid då gjorda utredningar rörande tandläkarundervisningen ansågs en årlig examination av 160 tandläkare nödvändig. Att då inga åtgärder vidtogos i denna riktning är givetvis nu i hög grad att beklaga. Tillgången på tandläkare för folktandvårdens behov skulle säkerligen ha varit mera tillfredsställande, om då föreslagna åtgärder kommit till utförande. Såsom läget nu ter sig, måste uppenbarligen kraftåtgärder från statsmakternas sida vidtagas för att säkerställa tandläkarbehovet.

Såsom ovan anförts avsåg den i fjol beslutna utvidgningen av det nuvarande tandläkarinstitutet endast en utökning av examinationskapaciteten till 120 tandläkare årligen. På av medicinalstyrelsen anförda skäl torde en ytterligare utvidgning vid detta institut varken vara tillrådlig eller möjlig. Gränsen för

dess utbildningskapacitet torde icke blott uppnås utan även överskridas. På grund härav synes det ofrånkomligt, att det inrättas ett nytt tandläkarinstitut, som möjliggör en utexaminering av åtminstone 50—60 tandläkare årligen, varvid det nuvarande institutets examinationskapacitet samtidigt bör reduceras till omkring 100 tandläkare årligen. En sådan reduktion kommer, såsom framhålles av medicinalstyrelsen och tandläkarinstitutets lärarråd, icke att möta några som helst hinder ur organisatorisk synpunkt eller medföra nackdelar i ekonomiskt hänseende.

I detta samband bör f. ö. erinras om den medicinska lundafakultetens yttrande för 15 år sedan i en utredning beträffande åtgärder för ökad tandläkarproduktion. Fakulteten framhåller bl. a. »att vissa fördelar äro knutna vid en decentralisering av den högre undervisningen och vid en dubbling av undervisningsanstalterna, så snart ekonomiska skäl ej omöjliggöra en sådan. Genom en dylik dubbling inträder gärna ett befruktande moment av tävlan, som äger sin bestämda betydelse. Genom två jämställda undervisningsanstalter vinnes också större garanti för att de nya uppslagen från de stora kulturländerna snabbt tillgodogöras i vårt land.» I annat sammanhang framhåller lundafakulteten vidare: »Det torde bland initierade ej råda mer än en uppfattning om vad som räddats åt vårt lands läkarutbildning och medicinska forskning, då de centralisationstendenser gentemot den medicinska undervisningen, som för ett 50-tal år sedan gjorde sig gällande i avsikt att koncentrera den till Stockholm, lyckligen övervunnos. Ingen torde nu beklaga, att vårt land håller sig med tre medicinska högskolor. På samma sätt torde en andra tandläkar-skola, om den överhuvud kommer till stånd, snart ha sitt fulla existensberättigande.» Detta skrevs alltså redan 1929 och synes i dag aktuellare än någonsin.

Som en intressant jämförelse med nuvarande svenska förhållanden på detta område kan erinras om att Schweiz med sina omkring 4 miljoner invånare har fyra tandläkarinstitut, samtliga anknutna till de medicinska fakulteterna vid de schweiziska universiteten. Härigenom har tandläkarbehovet för detta lands del kunnat tillfredsställas på ett helt annat sätt än som varit möjligt genom blott ett institut, samtidigt som den odontologiska undervisningen och vetenskapen på olika sätt befrämjats. Denna organisation av undervisningen har sålunda för Schweiz inneburit enbart fördelar och en utveckling av den svenska tandläkarundervisningen i liknande riktning skulle i flera hänseenden säkert också vara nyttig och välgörande.

På grund av vad ovan anförts bör för prövning och överarbetning bl. a. upptagas det för omkring 25 år sedan framförda och senare vid olika tillfällen upprepade förslaget om inrättandet av en odontologisk institution i anknnytning till Lunds universitet. För den nya institutionens förläggning till Lund talar denna stads belägenhet inom ett landskap med synnerligen tät befolkning, för vilken Lund med sitt universitet, sina vetenskapliga institutioner och sina sjukvårdsinrättningar utgör ett naturligt centrum. Skulle det vid en företagen undersökning visa sig, att det för tandläkarundervisningen nödiga kliniska materialet icke skulle kunna uppbringas i Lund, vilket är sannolikt,

bör det övervägas att helt eller delvis förlägga den praktisk-kliniska undervisningen till Malmö, som härför bör kunna erbjuda tillräckligt klientel. I detta samband bör då erinras om att folktandvården ännu icke genomförts i Malmö, varför det synes möjligt att i vissa hänseenden samordna denna folktandvård med den praktiska tandläkarundervisningen, varigenom vissa besparingar och fördelar skulle kunna vinnas både för folktandvården och undervisningens räkning.

Även ett annat spørsmål tilldrar sig i detta sammanhang uppmärksamhet, nämligen frågan om utbildning av tandtekniker och tandsköterskor. Det är nämligen icke uteslutet, att inom folktandvården kommer att yppa sig brist på tandtekniker, vilken inom en icke avlägsen framtid kanske kan vålla lika stort avbräck i folktandvårdens utveckling som tandläkarbristen hittills. Enligt vad vi hava oss bekant har redan i Västerbottens län dylik brist gjort sig gällande och Västerbottens läns landstings hälsovårdsberedning har sistlidna höst gjort framställning till Kungl. Maj:t om vidtagande av åtgärder till förhindrande av dylik brist. Det synes därför vara klokt att med det snaraste upptaga frågan om tandteknikerutbildningen till prövning. Tandläkarinstitutets lärarråd har visserligen år 1940 till Kungl. Maj:t avlåtit förslag i ämnet, men detta har ännu icke föranlett någon åtgärd. Då några år numera förflutit, sedan förslaget avgivits, torde en överarbetning av det samma vara välbetänkt, och stora fördelar torde kunna förväntas av att verkställa dylik översyn i det större sammanhang, som nedan föreslås. Med hänsyn till det sagda anse vi frågans lösning icke längre böra uppskjutas. I samband med prövning av tandteknikerfrågan bör också utbildningen av tandsköterskor upptagas till behandling.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att Kungl. Maj:t särskilt med hänsyn till nödvändigheten av folktandvårdens utbyggnad, låter verkställa en skyndsam, allsidig utredning av frågan om tandläkarutbildningen inom landet ävensom utbildningen av tandtekniker och tandsköterskor, därvid särskilt bör beaktas möjligheten och lämpligheten av att inrätta en odontologisk institution i anknnytning till Lunds universitet med den praktisk-kliniska undervisningen eventuellt förlagd till Malmö.

Stockholm den 18 januari 1944.

Joh. Nilsson,
Malmö.

Eilif Sylwan.

Alfred Andersson.

Edwin Berling.

Rud. Anderberg.

Herman Ericsson.

Axel Leander.

<i>Ivar Persson.</i>	<i>Axel Roos.</i>	<i>Lennart Bondeson.</i>
<i>Emil Ahlkvist.</i>	<i>William Linder.</i>	<i>Rob. Berg.</i>
<i>Arvid De Geer.</i>	<i>Gust. Elofsson.</i>	<i>N. Elowsson.</i>
<i>J. Hansson.</i>	<i>Emil Petersson.</i>	<i>Sven Larsson.</i>
<i>N. R. Rosenberg.</i>	<i>And. Andersson.</i>	<i>Verner Andersson.</i>
<i>Bernhard Nilsson.</i>	<i>Arthur Heiding.</i>	<i>K. F. Söderdahl.</i>
<i>F. O. Ericson.</i>	<i>Gottfrid Karlsson.</i>	<i>K. A. Westman.</i>
<i>J. B. Johansson.</i>	<i>Gust. E. Andersson</i> <i>i Södergård.</i>	<i>Helge Bäcklund.</i>
<i>Ruben Wagnsson.</i>	<i>L. Franzon.</i>	<i>Carl H. Dahlström.</i>
<i>Anton Eklund.</i>	<i>Gunnar Lodenius.</i>	<i>Lars V. Lindén.</i>
<i>Gustaf Karlsson.</i>	<i>O. E. Mattsson.</i>	<i>Karl H. Andersson.</i>
<i>Axel Mannerskantz.</i>	<i>Alb. Ramberg.</i>	<i>Rob. Krügel.</i>
<i>Gust. Sundelin.</i>	<i>Eric Ericson</i> <i>i Karlskoga.</i>	<i>Birger Andersson.</i>
<i>Carl Sundberg.</i>	<i>K. Schlyter.</i>	<i>Joh. Friggeråker.</i>
<i>John Björck.</i>	<i>John Gustavson</i> <i>i Guntorp.</i>	<i>J. Sandén.</i>
<i>Henry Johansson.</i>	<i>Axel Löfgren.</i>	<i>John Sandberg.</i>
<i>David Norman.</i>	<i>G. Heüman.</i>	<i>Anders Sundvik.</i>
<i>Edgar Sjödahl.</i>	<i>H. Sten.</i>	<i>Eskil Albertsson.</i>
<i>Erik Olof Wiklund.</i>	<i>A. J. Bårg.</i>	<i>Ernst Hage.</i>
<i>A. Gillström.</i>	<i>Sven V. Hansson.</i>	<i>Ragn. Bergh.</i>
<i>C. Fr. Carlström.</i>	<i>Emil Näsström.</i>	<i>Elon Andersson.</i>
<i>Arthur Engberg.</i>	<i>Karl Aug. Johanson.</i>	<i>Per Olofsson.</i>
<i>K. E. Johanson.</i>	<i>Erik Arrhén.</i>	<i>S. G. W. Wahlund.</i>